

”De som kan simma ska få fördjupning”

- en studie om utvalda skolors simundervisning

Linda Atler

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbete 27:2010
Utbildningsprogram Lärarprogrammet 2009-2010
Seminariehandledare: Suzanne Lundvall
Examinator: Karin Redelius

“The ones that can swim must have the
chance to go deeper”

- a study about selected schools education in
swimming

Linda Atler

GYMNASTIK- OCH
IDROTTSHÖGSKOLAN
Examensarbete 27:2010
Utbildningsprogram Lärarprogrammet 2009-2010
Seminariehandledare: Suzanne Lundvall
Examinator: Karin Redelius

Abstract

Aim: The purpose of this study was to describe and compare education in swimming in grade six in two different schools. Another purpose was to investigate students' perception of their swimming skills and their attitudes to education in swimming. The more précised questions were: (1) How is the education in swimming organized in each school? (2) How do the teachers control that the students reach the goals to attain in swimming in the 5: th grade? (3) How do the students judge their own swimming knowledge? And (4) What attitudes towards the education in swimming do the students have?

Method: A quantitative method, a questionnaire, was used to answer the purpose and questions of the study. 88 students in grade six in two selected schools participated in the survey. The questionnaire consisted of both open and closed questions. The schools were selected through a purposeful sample. All four physical education teachers at the selected schools were interviewed. A curriculum-theoretical framework has been used to deepen the understanding of the study's results.

Results: All four physical education teachers believe that it is important to be able to swim. However the education in swimming is organized very differently in the two schools. One of the schools has swimming lessons 12 weeks per year, once a week (grade 1-6). The other school only offers classes in swimming in the second grade: one semester, in grade 3-6 the school let students show their skills once per school year. The students at both schools are satisfied with the swimming lessons however; they have suggestions of how to improve it. 50% of the students learned to swim in the swimming school outside of school, and could therefore swim before they started school. 13% of the students claim that they are not able to swim 200 meters. The teachers however indicated that all students reach the goals. All four physical education teachers think it is important to be able to swim but that it is the parent's responsibility

Conclusion: Swimming education differs a lot in the two schools, despite the fact that all four physical education teachers consider it important. The teachers' focused on the formulation stage and the achievement of the objectives of the curriculum, rather than problematizing the transformation and realization of objectives. Students are aware of their swimming ability and limitations of this. They also want to learn more in the context swimming education.

Sammanfattning

Studiens syfte: har varit att beskriva och jämföra simundervisning i skolår 6 på två skolor. Ytterligare ett syfte har varit att undersöka elevers uppfattning om sina simkunskaper och skolans simundervisning. Frågeställningar:

1. Hur organiseras simundervisningen på respektive skola?
2. Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5?
3. Vilken uppfattning har eleverna om sin egen simkunskap?
4. Vilken uppfattning har eleverna om skolans simundervisning?

Metod: En kvantitativ metod i form av en enkät har använts för att besvara studiens syfte och frågeställningar. 88 elever i årskurs 6 på två utvalda skolor deltog i enkätundersökning.

Enkätundersökningen har vidare kompletterats med en kvalitativ intervjustudie, vars resultat också ligger till grund för studiens resultat. Enkäten har bestått av både öppna och slutna frågor. Studien har genomförts genom ett bekvämlighetsurval, vilket betyder att urvalet bestämdes av praktiska skäl. Motivet som ligger till grund för urvalet för den första skolan var att jag till största del har gjort min praktik på skolan dock aldrig varit med på simundervisning. Det öppnade för att undersöka denna skola närmare. Motivet till urvalet av den andra skolan var att jag hade kunskap och kännedom om skolan då jag själv en gång i tiden har gått på skolan, och var intresserad av att undersöka om simundervisningen hade förändrats. Ett läroplansteoretiskt ramverk har använts för att fördjupa förståelsen av studiens resultat. **Resultat:** Samtliga idrottslärare som har intervjuats tycker att det är viktigt att kunna simma. Dock organiseras simundervisningen väldigt olika på skolorna. Den ena skolan åker och simtränar 12 veckor per år, en gång i veckan (skolår 1-6). På den andra skolan har skolår 1 ingen simundervisning, för skolår 2 köper skolan in simundervisning under en termin. I årskurs 3-6 åker man gång per år till simhallen för att visa upp sin kunskap. Eleverna på båda skolorna är nöjda med den simundervisning de har, dock finns förslag på hur den kan förbättras. 50 % av eleverna har lärt sig simma på simskola utanför skolans ram och kunde därför simma innan de började skolan. 13 % av eleverna ansåg sig inte kunna simma 200 meter. Lärarna angav dock att alla elever når målet för simkunnighet. Vidare framkommer att idrottslärarna tycker att det är föräldrarnas ansvar att eleverna kan simma,

Slutsats: Simundervisningen ser mycket olika ut på skolorna, trots att samtliga lärare anser det vara viktigt. Med hjälp av en läroplansteoretisk analys framträder att skolorna framförallt fokuserar på formuleringsarenan (styrdokumentsnivån) och på uppnåendemålen i kursplanen. Den transformering som lärarna gör av uppnående målet resulterar i att kontrollera simkunnighet. Eleverna är medvetna om sin simkunnighet och begränsningar i denna. De vill också lära sig mer inom ramen för simundervisningen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning

Abstract

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	3
1.2.1 Varför vara simkunnig?.....	3
1.2.2 Råd och Rön om simundervisningen från tidigt 1917 och framåt.....	3
1.2.3 Svenska Livräddningssällskapet.....	5
1.2.4 Centralisering av kursplaner från 1962 till 1994.....	7
1.2.5 Definition Simkunnighet.....	9
1.3 Forskningsläget.....	10
1.4 Syfte och frågeställningar.....	11
1.5 Teoretisk utgångspunkt.....	12
2. Metod.....	13
2.1 Val av metod.....	13
2.2 Urval och bortfall.....	14
2.3 Databearbetning och genomförande.....	15
2.4 Validitet/Reliabilitet.....	15
2.5 Forskningsetisk diskussion.....	16
3. Resultat.....	16
3.1 Hur organiseras simundervisningen på respektive skola och varför?.....	17
3.1.2 Vad är simkunnighet?.....	18
3.2 När eleverna målet i Lpo94, hur testas man det?.....	19
3.2.1 Hur pratar man om bad, båt och isvett på skolorna?.....	20
3.3 Uppfattningar om simning/ simundervisningen och dess betydelse.....	21
3.4 Elevernas uppfattningar om sina simkunskaper och skolans simundervisning.....	23
4. Diskussion.....	27
4.1 Resultatdiskussion.....	27
4.1.1 Hur organiseras simundervisningen på respektive skola.....	27
4.1.2 Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5.....	28
4.1.3 Vilken uppfattning har eleverna till sin egen simning och simundervisningen.....	29
4.2 Metod diskussion.....	30
4.3 Avslutande diskussion.....	30
4.4 Vidare forskning.....	31
Käll- och litteraturförteckning.....	32
Bilaga 1 Käll- och litteratursökning	
Bilaga 2 Samtycke brev till föräldrarna	
Bilaga 3 Enkätundersökningen	
Bilaga 4 Intervjufrågor	

TABELL- OCH FIGURFÖRTECKNING

Tabell 1 – Drunkningsolyckor år 2000.....	7
Figur 1 – Hur långt kan eleverna simma enligt dem själva.....	23
Figur 2- Har eleverna fått information om bad, båt och isvett.....	24
Figur 3- Hur många av eleverna behövde extra simundervisning.....	24
Figur 4- Hur eleverna lärde sig att simma.....	25
Figur 5 – Hur bra var simundervisningen enligt eleverna.....	26

1 Inledning

1.1 Introduktion

Efter otaliga veckor ute på praktik i olika skolor och på låg- mellan- högstadiet, gymnasiet och på särskola, så är det en sak som jag har tänkt på väldigt mycket och det är att jag aldrig mött simundervisningen i skolan. Det talas mycket om vad man vinner på idrottslektioner såsom kroppsuppfattning, rumsuppfattning, fysisk, psykisk, utveckling av grov och finmotorik. Ja, listan kan göras lång, men varför diskuterar man inte simundervisningen och ger den mer tid på idrottslektionerna, Aldvin Torlakovic forskning visar på en positiv effekt av ökad simkunnighet efter en intensiv period av simundervisning.¹

Jag tycker att alla barn har rätt att lära sig att simma, och ju tidigare desto bättre då barnen får en trygghet och säkerhet i vattnet. Det sker alldeles för många olyckor per år med människor som inte kan simma eller har bristande kunskaper om vad som kan hända i vatten. I

Skolverkets rapport från 2004 påvisar att drunkning är den tredje vanligaste dödsorsaken hos barn och unga efter trafikolyckor och självtillfogade skador. Drunkningsolyckorna sker både på grunt och djupt vatten.² Redan 1917 diskuterades det om vikten av simundervisning som en del i den fysiska fostran. Simning har en positiv inverkan på kroppen och utbredda simkunskaper kan dra ner drunkningsolyckor i landet.³

En viktig detalj i skapandet av Svenska Livräddningsförbundet, är en händelse som inträffade under sommaren 1897 då en trupp svenska simmare åkte till England för att delta i firandet av drottning Victoria som regerat i 60 år. Det ordnades simtävlingar och flera uppvisningar i livräddning. Året efter återgäldades besöket av att engelska simmare kom till Stockholm och under flera uppvisningar visade prov på sitt sätt att simma, dyka och utöva livräddning. Detta imponerade på de svenska värdarna som nu ville lära sig och ta efter och tanken på att det borde ske i organiserad form såsom inom en förening eller sällskap tog form. Efter två sammanträden bildades Svenska Livräddningssällskapet på Stockholms slott, den 28

---

¹ Aldvin Torlakovic, "The effects of intensive learning the basic elements of swimming within the frame of ex-curriculum activities upon the elementary school children", *Homo Sporticus*, (2009:2), s. 14-18

² *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*, Skolverket rapport 2004-06-10 Dnr 2003:3260

³ Hugo Möller, *Simundervisningens Metodik: För Sveriges skolor*, 2.uppl (Stockholm: P. A Norstedt & Söners förlag, 1917), s. 5.

november 1898 under HKH Kronprins Gustafs presidium. Vid det mötet skrevs sällskapets första upprop om sällskapets mål och inriktning och de första stadgarna antogs.⁴

En annan viktig aspekt i relation till simning och simkunnighet är hur viktigt det är, ur ett säkerhetsaspekt för utomhuslektioner. Till exempel friluftslivslektioner hålls ofta i eller runt vatten. Känner sig eleverna inte säkra undviker de kanske att delta och i slutänden kan det påverka betygen.

Vem är det då som har ansvaret för att barnen lär sig simma ordenligt, är det föräldrarna, barnen själva, eller idrottsläraren?

I Lpo 94:s kursplan för idrott och hälsa kan man läsa att när man går i årskurs 5 ska man:
– ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och kunna hantera nödsituationer vid vatten,
– ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,⁵

Är det bara idrottslärarens ansvar att lära barnen att simma? Det är i så fall ett väldigt stort ansvar som läggs på idrottslärarens axlar. Vad händer om idrottsläraren inte tycker att simundervisning är viktig eller om skolan faktiskt inte har resurser att åka till badhuset?

Enligt Skolverkets rapport från 2004 är det huvudmannen för det offentliga skolväsendet samt huvudmannen för friskolor som ansvarar för att utbildningen genomförs enligt bestämmelserna i skolförfattningarna.⁶ Alltså måste huvudmännen och kommunerna se till att simundervisning bedrivs på skolan.

Jag är därför intresserad av att undersöka hur man på två skolor jobbar med simundervisning för att få ökad kunskap om hur man följer de mål som finns i kursplanen för idrott och hälsa i Lpo 94. Jag vill genom en enkätundersökning av elever i årskurs 6 se hur eleverna uppfattar sina simkunskaper och om eleverna blir erbjudna extra undervisning om de har svårigheter med simningen.

---

⁴ Svenska Livräddningssällskapet, *SLS 100 år Jubileumsbok 1898 – 1998* (Karlstad, Värmlandstryck, 1998), s. 10-17

⁵ *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolorna: Lpo94: Lpf94*, Utbildningsdep., Stockholm, 1994

⁶ *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*, Skolverket rapport 2004-06-10 Dnr 2003:3 260

1.2 Bakgrund

1.2.1 Varför vara simkunnig?

I boken *Idrottsdidaktiska utmaningar* i kapitlet Simkunnighet är viktigt eller?, har Eva Kraepelien-Strid sammanfattat olika studier och artiklar där simning och simkunnighet diskuteras.

Det moderna svenska samhället erbjuder vistelse i närhet av eller i vatten och denna livsstil förutsätter simkunnighet. Man kan få ”ett rikare liv”, i bemärkelsen mindre begränsat liv som simkunnig, oavsett klass eller bakgrund, genom att man som individ kan känna en säkerhet och självkänsla i och på vattnet. I skolans värld måste man kunna simma för att kunna ta del av undervisningen i t.ex. friluftsliv. Utvecklingen visar att simkunnigheten håller på att minska något och att simundervisningen i skolan sker under för få tillfällen. Dock är simkunnighet en självklarhet för de flesta av oss och att största delen av Sveriges befolkning är simkunnig. Studier visar att drunkningsolyckor har sjunkit i jämförande studier från 1900-talet och det är glädjande. Utvecklingen har gått framåt tack vare simskolor och simundervisningen i skolan. Men ska man vara nöjd med det. Idag skär många skolor ner på undervisningen och drunkningsolyckorna per år minskar inte längre vilket är allvarligt. Alla barn har rätt till simundervisning oberoende av kultur och bakgrund.⁷

Nedan kommer jag visa på de anvisningar som har funnits inom simundervisningen under årens lopp Bakgrunden ges för att få en förståelse för hur simundervisningen och ansvaret för simundervisningen har förändrats över tid. Jag visar därefter hur simningen och dess undervisning beskrivits historiskt. Därefter kommer det en beskrivning av Svenska Livräddningssällskapet - SLS och statistik på drunkningsolyckor runt om i världen. I slutet kommer i korta drag en beskrivning av de övergripande målen för ämnet idrott och hälsa från 1962 års läroplan fram till dagens Lpo 94

1.2.2 Råd och Rön om simundervisningen från tidigt 1917 och framåt

I *Simundervisningens Metodik för Sveriges skolor* tas redan 1917 upp vikten av att simundervisningen som ett led i den fysiska fostran. Simningen har en positiv inverkan på kroppsövningsformer, hygieniskt värde och av humanitär betydelse. Texten betonar att

---

⁷ Eva Kraepelien-Strid, ”Simkunnighet är viktigt, eller?”, i *Idrottsdidaktiska utmaningar*, Håkan Larsson & Jane Meckbach, (Stockholm, Lieber AB, 2007), s. 164-175

utbredda simkunskaper kan dra ner antalet drunkningsolyckor i landet, och att simidrotten medför ett psykiskt inflytande såsom friskt, hurtigt humör, utvecklar mod, beslutsamhet och handlingskraft. De talas även om livräddningsövningar och tillvägagångssättet för dessa. Skolans uppgift är betydelsefull och arbetet bör i första hand inriktas på den elementära formen för simning, bröstsim. Denna simart betecknar grunden för simfärdighet. Barn bör tidigt vänja sig vid kalla bad såsom vinter- sommartid. Ett önskemål i Möllers skrift är att varje lärosäte i landet förfogade över tvagningsrum med bastu och dusch samt en simhall. En direkt samverkan i ämnet mellan skola och kommun vore i hög grad önskad då det kunde främja folkhälsans intresse. Val av badplats bör betraktas av några önskemål bland annat grunt och djupt vatten, brygga. Lärarens ansvar var att förebygga olycksfall och tillämpa lämpliga försiktighetsåtgärder såsom simkunniga ordningsmän. Ordningmännen skulle vara utrustade med livlina och räddningsstång. Dock skulle läraren själv vara beredd att hjälpa en nödställd elev. Skolbadet kunde utnyttjas i simundervisningens syfte och lärarens första uppgift var att lära barnen känna förtroenhet i det främmande elementet. När barnen hade förtroenhet med vatten och kunde hålla sig uppe ordnades simövningar. Skolbadet skulle fullt utnyttjas, väl planläggas och programenligt genomföras. Badet skulle en karaktär av en lektion.⁸

I boken *Modern Simundervisning* får man en djupare inblick i vilka olika övningar som föreslogs för vattenvana- vilket är grunden för all simundervisning. Det är ingen nyhet att använda sig av vattenvaneövningar det gjordes redan på tjugotalet. Boken kan ses som ett exempel på hur man kan ge stöd till barnens simundervisning och vad man borde fokusera på. Man introduceras till andningsövningar, torrsim, balansövningar samt hjälpmedel som kan behövas under trygghetsperioden. Man får lära sig den rätta tekniken och metodiken för att lära sig eller lära ut bröstsim, ryggsim, ryggcrawl, fjärilsim, vändningar, dykning samt anvisningar för olika simprov. Men det som intresserar mest är kapitlet om livräddning eftersom det är här man får lära sig hur man ska få barn och ungdomar i skolan att lära sig bad, båt och isvett som är ett av målen att kunna i årskurs 5 inom ämnet idrott och hälsa. Det viktigaste är bilder och text som talar om betydelsen att öva detta och inte bara få läsa på om det teoretiskt. Det pratas om vikten att introducera simundervisning tidigt i skolåren samt extra undervisning för de barn som av någon anledning inte är simkunniga.⁹

---

⁸ Hugo Möller, *Simundervisningens Metodik*: För Sveriges skolor, 2.uppl (Stockholm: P. A Norstedt & Söners förlag, 1917)

⁹ Börje Tolgfors, *Modern simundervisning*, 10.uppl. (Borås: Centraltryckeriet AB, 1977)

1.2.3 Svenska Livräddningssällskapet

Vid Svenska Livräddningssällskapet (SLS) grundande så lyfte man fram ett viktigt dokument som redovisade drunkningsdöden i Sverige mellan åren 1881-1895. Dokumentet gav fjorton orsaker till våldsam död varav drunkning var den i särklass vanligaste. Hela 52,5% av alla fall av våldsam död var drunkningsolyckor, vilket innebar att det i Sverige, under de 15 år som undersöktes, drunknade i medeltal 1086 personer per år.

En annan viktig undersökning som låg till grund för SLS arbete var den statistiska undersökning från 1899 som innebar att simkunnigheten bland Sveriges skolungdomar började kartläggas. Av 371 938 elever fördelade på hela landet var det inom folkskolan och småskolan endast 9 % av eleverna som kunde simma. Därför blev sällskapets stora målgrupp folkskolans barn. Denna bakgrund ledde fram till en simlärarutbildning och etablering av simskolor. Vid sällskapets 10 årsjubileum kunde man konstatera att man hade uppnått många av sina stipulerade mål satta inom stadgarna, men till slutmålet: god simkunnighet hos varje medborgare, hade man långt kvar.¹⁰

I SLS:s jubileumsbok över de första 100 åren kan man läsa om att simkunnighet är det första och viktigaste steget för en ökad säkerhet i vatten. SLS hade under sina hundra verksamma år försökt få myndigheter och institutioner att ta sitt ansvar för att alla barn ska lära sig att simma. SLS insåg tidigt att ökad simkunnighet hos befolkningen skulle minska drunkningsolyckorna och att skolan var den plattform som skulle möjliggöra en förbättring i simkunnighet. En nödvändighet var goda och säkra badhus. En annan viktig resurs var simlärarna och deras utbildning. Sedan 1982 samarbetar därför SLS och Svenska Simförbundet med simlärarutbildningen. Något som SLS alltid brunnit för är hur man ska minska olyckorna i vatten men också hur man ska hjälpa en nödställd. Dessa frågor ledde till en utbildning i avancerad livräddning på Livräddarskolan i Tylösand. Här samarbetas man med myndigheter och ideella organisationer såsom Röda korset och Sjöräddningssällskapet. Simkunnigheten har alltså över tid varit viktig men hur skulle man definiera den? Vid 1996 års nordiska livräddningskonferens i Åbo enades man om följande definition för Norden:

---

¹⁰ Svenska Livräddningssällskapet, *SLS 100 år Jubileumsbok 1898 – 1998* (Karlstad, Värmlandstryck, 1998), s. 10-17.

Simkunnig är den som kan falla i på djupt vatten, få huvudet under och efter att åter ha tagit sig upp till ytan kan simma 200m i en följd, varav 50m ryggsim.¹¹

På SLS:s hemsida går att läsa att 300,000 människor runt om i världen varje år omkommer genom drunkningsolyckor, vilket i praktiken innebär att en person omkommer varann minut dygnet runt. I Sverige omkommer en människa var tredje dag genom drunkning.¹²

År 2010 har 51 personer omkommit genom drunkning fram till sista juli. Av dessa är barn upp till 18 år 11 stycken, kvinnor 8 stycken och män 32 stycken.¹³

År 2000 drunknade 409 272 människor runt om i världen, vilket är den andra största dödsorsaken efter trafikolyckor. Stora riskfaktorer för drunkningsolyckor är kön- män har större risk att drunkna än kvinnor då de tar större risker i vattnet, simmar ensamma och konsumerar alkohol innan simning. Ålder- barn under 5 år har den högsta drunknings procent av alla människor världen över. Alkohol, socioekonomisk status och tillgång till vatten är andra stora riskfaktorer. Forskare och experter har gett sina åsikter och kommit fram till åtgärder för att minska problemen. Skydda de som ligger i farozonen genom ”lära sig att simma” program, öka medvetenheten om simning och vattenvana och öka medvetenheten om båtvetet och livräddnings hjälpmedel.¹⁴

Tabell 1 nedan visar på drunkningsolyckor med döden som utfall, i sex olika delar av världen. Noterbart är att dubbelt så många män dör i jämförelse med kvinnor. Av alla drunknade människor i världen utgör USA, Europa och Östra Medelhavsområdet endast 21.9%.¹⁵

---

¹¹ Svenska Livräddningssällskapet, *SLS 100 år Jubileumsbok 1898 – 1998* (Karlstad, Värmlandstryck, 1998), s 42

¹² Svenska Livräddningssällskapet Statistik-allmänt

¹³ Svenska Livräddningssällskapet Drunkningsstatistik

¹⁴ WHO, “Facts about injuries, drowning”

¹⁵ Ibid

Tabell 1 – Drunkningsolyckor år 2000¹⁶

Table 1. Global drowning deaths by sex and WHO region (GBD 2000)

	World Total	AFR	AMR	EMR	EUR	SEAR	WPR
Males	281 717	67 654	20 181	20 712	30 322	55 258	87 600
Females	127 554	23 311	4 408	6 904	7 196	36 520	49 216
Total	409 272	90 965	24 589	27 616	37 518	91 778	136 816
Sex ratio (M: F)	2.2 : 1	2.9 : 1	4.6 : 1	3 : 1	4.2 : 1	1.5 : 1	1.8 : 1
%	100	22.3	6	6.8	9.1	22.4	33.4
Rate [†]	6.8	14.2	3	5.7	4.3	6	8.1

AFR = African Region; AMR = Americas Region; EMR = Eastern Mediterranean Region; EUR = European Region; SEAR = South-East Asian Region; WPR = Western Pacific Region

[†] Rate per 100 000 people.

Nedan följer som förklarar innan ett kort beskrivning av ämnet simning i kursplanerna från idrott och hälsa från 1962 fram till dagens Lpo 94, för att få en förståelse för hur ämnet har sett ut över tid.

1.2.4 Centralisering av kursplaner från 1962 till 1994

Anvisningar för simning i 1962 års läroplan:

För barnen på lågstadiet gäller det att bli förtrogen med vattnet genom vattenvaneövningar. Det fanns även simkunnighetsprov för årskurs 3. För mellanstadiets elever gällde inriktning på allsidighet då lektionerna var begränsade till antalet. Fokus skulle ligga på bröst- ryggsim med tanke på simkunnighetsprovet. För högstadiet gällde det att utnyttja de halva eller hela friluftslivsdagar som fanns till simning och då öva inför simkunnighetsprovet och livräddningsövningarna. Om tid fanns skulle även introduktion till bröst och ryggcrawl ske. Det nämns också att kunskaper i iskunskap ingick för låg och mellanstadiet, och att man i högstadiet skulle ha livräddning.¹⁷ Inga exakta simkrav nämns.

Anvisningar för simning i 1969 års läroplan:

Målet med skolans simundervisning var att varje elev ska bli simkunnig om det inte finns några fysiska eller psykiska hinder som hindrade eleven från att delta i simundervisningen. I lågstadiet låg fokus som tidigare läroplaner på att bli förtrogen med vattnet samt behärska

¹⁶ Ibid

¹⁷ Undervisningsmaterial, Kompendium: *Skolans Framväxt*, Utdrag ur Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80, och Lpo 94, Utbildning, demokrati och värdegrund, HT 08, GIH, I författarens ägo

vattenvaneövningar. Där det var möjligt skulle ett simprov i årskurs 3 avläggas. I mellanstadiet var det samma fokus som i tidigare läroplaner, det vill säga eleven skulle få en allsidig färdighet i vattnet samt utnyttja tiden till träning av bröst och ryggsim. Undervisningen skulle anpassas efter varje elevs förmåga. Det nämns även att eleverna skulle informeras om konstgjord andning. För högstadiets simundervisning gällde att eleverna fick en god färdighet i bröst och ryggsim och fick träna sig på de olika samsätten. God simkunnighet var grunden till färdigheter i livräddning. Iskunskap och praktisk tillämpning i isdubbarnas användning samt livräddning låg under momentet skridskoåkning.

Kraven för simkunnighet år 1969

Årskurs 3: 25 m simning, grunt vatten

Årskurs 4: 25 m simning, helst på djupt vatten

Årskurs 5: 50 m simning

Årskurs 6: 100 m simning, varav 25 m ryggsim

Årskurs 7: 150 m simning, varav 50 m ryggsim

Årskurs 8: 200 m simning, varav 100 m ryggsim

Årskurs 9: Ilandföring 10 m endera enhandsbrösfattning, armfattning, huvudfattning eller 200 m simning varav 100 m ryggsim.

I skolor där det inte fanns någon simbassäng skulle enligt anvisningar eleverna informeras om var de kunde delta i simskola under fritiden för att på så sätt erhålla intyg om simkunnighet.¹⁸

Anvisningar för simning i 1980 års läroplan:

För lågstadiet låg fokus på vattenvaneövningar och lekar i vattnet, samt bröst och ryggsim. Kunskaper om badvett och båtrett samt livräddningsövningar och simkunnighetsprov ingick även. Mellanstadiets undervisning riktades mot övningar för att utveckla simförmågan, utöva fler samsätt, dykning och klädsim. Till detta kom övningar för ilandföring, användning av räddningsmaterial, introduktion i konstgjord andning samt simkunnighetsprov. På högstadiet skulle man lära sig om hur vatten och kyla påverkar kroppen, säkerhetsåtgärder, livräddningsövningar, simkunnighetsprov och livräddningsprov. Skillnader från föregående läroplan är att det inte längre fanns några anvisningar om hur proven skulle genomföras eller vilka sträckor som gällde.¹⁹ De uttryckliga målen i form av hur långt eleverna ska kunna simma är borttagna.

---

¹⁸ Ibid

¹⁹ Ibid

Anvisningar för simning i 1994 års läroplan:

I läroplanen för 1994 och i den reviderade kursplanen från 2000 saknas information om hur eleverna ska nå målen. Simningen har fått en undanskymdroll. Genomgående för den nya kursplanen är att man har tagit bort anvisningar för hur man ska nå målen. Detta har skett genom övergången till mer målstyrt.

Mål att uppnå inom simningen i årskurs 5:

- ha god vattenvana, vara trygg i vatten, kunna simma 200 meter, varav 50 meter på rygg, och hantera nödsituationer vid vatten,
- ha grundläggande kunskaper om bad-, båt- och isvett,

Mål att uppnå inom simningen i årskurs 9:

- kunna hantera nödsituationer i och vid vatten,
- ha kunskaper i livräddande första hjälp.²⁰

Sammanfattning av genomgångna läroplaner över tid:

Sammanställning av läroplanerna av ämnet idrott och hälsa och dess mål och syfte visar att simning som särskilt kunskapsområde har prioriterats ner. Detta gäller bl.a. när det kommer till information om hur man ska nå målen. Vikten av simkunnighet skrevs in som en komplettering i 1919 års läroplan och den är stort sett borttagen ur 1994 års plan. Vad hände där emellan? Som jag påvisar i uppsatsens introduktions del är vikten av simkunnighet och kunskaper inom livräddning viktig då drunkningsolyckor kan förhindras.

1.2.5 Definition Simkunnighet

Det är svårt att hitta en exakt definition av betydelsen simkunnighet. Jag har valt att använda mig av den som SLS, Svenska Simförbundet och Skolverket gemensamt arbetade fram. Sedan 1996 är definitionen gällande för hela Norden.

Simkunnig är den som kan falla i på djupt vatten, få huvudet under och efter att åter ha tagit sig upp till ytan kan simma 200 m i en följd, varav 50 m ryggsim.²¹

---

²⁰ *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo94: Lpf94*, Utbildningsdep., Stockholm, 1994

²¹ Svenska Livräddningssällskapet, *SLS 100 år Jubileumsbok 1898 – 1998* (Karlstad, Värmlandstryck, 1998), s. 42.

1.3 Forskningsläget

Skolverkets rapport från 2004 är en undersökning som handlar om tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten. Syftet med tillsynen var att bedöma hur skolorna jobbade med och levde upp till målen inom simning i kursplanen för idrott och hälsa. I kursplanen för idrott och hälsa framgår att elever i årskurs 5 ska kunna simma och hantera nödsituationer. Det är huvudmannen för det offentliga skolväsendet, samt huvudmannen för friskolan som ansvarar att utbildningen genomförs enligt bestämmelserna i skolförfattningarna. Tillsynen gick till så att huvudmännen på skolorna fick svara på 11 frågor från Skolverket. Skolverket var inte själva ute på plats. Fråga 1-9 avsåg simundervisningen på skolan och fråga 10-11 om nödsituationer vid vatten. När det kom till definitionen av simkunnighet var den vanligaste definitionen både i kommunala och fristående skolor någorlunda exakt överensstämmande med Svenska Livräddningssällskapets definition. Dock hade 6 % av kommunerna och 9 % av de fristående skolorna ingen definition. Resultatet av tillsynen var att 94 % av eleverna i årskurs 5 i kommunala skolor och 96 % av eleverna i årskurs 5 i fristående skolor kunde simma våren 2003. Detta innebär att av de 118 910 elever som gick i årskurs 5 år 2004 var det 7369 elever som inte kunde simma. Huvudmännen på skolorna fick frivilligt ange skäl till varför inte alla barn kunde simma. Skäl som uppkom var blanda annat religiösa/kulturella/etniska skäl, medicinska/sociala skäl samt ekonomiska/organisatoriska skäl. I enhet med Skolverkets bedömning ska simkunnighet kontrolleras med praktiska övningar, det är därför inte tillräckligt att föräldrarna intygar barnets simkunnighet. Skolverket gav kritik till 11 % av kommunerna och 8 % av fristående skolorna då de inte kontrollerade simkunnighet med praktiska övningar.²²

Skolverket gjorde även en nationell utvärdering av grundskolan 2003. Verket var intresserad av att se om läroplanernas och kursplanernas mål uppfylldes. När resultatet på frågan om eleverna kunde simma 200 meter redovisades fick man en tanke ställare. I resultatet kunde man utläsa att elever som fått betyget Mycket Väl Godkänt i ämnet idrott och hälsa själva uppgav att de inte kunde simma 200 meter. Att klara av att simma 200 meter är ett av målen i årskurs 5, alltså uppfyllde eleverna inte kunskapsmålen i de nationella styrdokumenterna.²³

---

²² *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*, Skolverket rapport 2004-06-10 Dnr 2003:3260

²³ *Nationella Utvärderingen av grundskolan 2003, Idrott och Hälsa*, Skolverket rapport 253-2005

I Yvonne Terjestams rapport om säkerhet i vatten blev 150 grundskolelever i årskurs 2,5,8 intervjuade. Barnens mödrar blev också intervjuade. I studien framkom en del intressanta aspekter på säkerhet i vatten. Barnen blev tillfrågade om djupt vatten var farligt och om de hade varit i någon situation i eller vid vatten. Föräldrarna blev tillfrågade om vatten kunde utsätta barnen för fara och om de förebyggde incidenter på något sett. Resultatet blev att både barnen och föräldrarna hade en överdriven tillit till barnens simförmåga. Barnen trodde att eftersom de kunde simma kan de även klara ut situationer som kan uppstå på djupt vatten. Detta antydde på en omedvetenhet om faror som till exempel nedkyllning. Föräldrarna ansåg inte heller att de behövde kontrollera sina barn i badhus, sjöar eller prata om säkerhet.²⁴

I studien *The effects of intensive learning the basic elements of swimming within the frame of ex-curriculum activities upon the elementary school children* visas att en positiv utveckling av barns simkunskaper kan erhållas på kort tid genom en koncentrerad undervisning. 88 barn i tredje klass, 55 flickor och 33 pojkar från Sarajevo Canton, Bosnien och Herzegovina deltog i studien. Studien bestod av 12 timmars simundervisning utöver det vanliga schemat i skolan. Undervisning skedde på morgonen. Under första lärotillfället delades eleverna in i grupper utifrån sina simkunskaper. Det genomfördes simkuninghetstest innan, under och efter de 12 timmarnas undervisning.Handledningen bestod av 11 punkter som gick igenom vid varje lärotillfälle. Resultatet visade att man med en intensiv lärperiod kan förbättra simkunnigheten hos barn. En av studiens slutsatser var att genom intensiva lärokurser i simning kan man förbättra sina chanser att rädda någon som är i nöd.²⁵ Den avslutande studiens resultat leder fram till föreliggande studies syfte att undersöka simundervisningen.

1.4 Syfte och frågeställningar

Studiens syfte har varit att beskriva och jämföra simundervisning i skolår 6 på två skolor. Ytterligare ett syfte har varit att undersöka elevers uppfattning om sina simkunskaper och skolans simundervisning.

Frågeställningar:

1. Hur organiseras simundervisningen på respektive skola?
2. Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5?

---

²⁴ Yvonne Terjestam, "Säkerhet i vatten. *Intervjuer med grundskoleelever och deras föräldrar.*" (FoU rapport 2003), s. 9.

²⁵ Aldvin Torlakovic, "The effects of intensive learning the basic elements of swimming within the frame of ex-curriculum activities upon the elementary school children", *Homo Sporticus*, (2009:2), s. 14-18

3. Vilken uppfattning har eleverna om sin egen simkunskap?
4. Vilken uppfattning har eleverna om skolans simundervisning?

1.5 Teoretisk utgångspunkt

Göran Linde beskriver i *Method of Synthesis* tre olika nivåer som en läroplan består av och vad som utgör skolans principer. Första nivån är *field of formulation*, dvs. vilka föreställningar och ämnes idéer det finns och vilka som ska få företräde. Dessa anges exempelvis i styrdokumentet. Andra nivån är *field of transformation* vilket motsvarar lärarnas omformulering av styrdokumentet. Sista nivån är *field of realization* vilken motsvarar hur man tar till sig styrdokumentet, förvekligar läroplanen och genomför undervisningen tillsammans med eleverna.²⁶

Göran Linde har utformat sin läroplansteoretiska modell efter Basil Bernsteins läroplansteori. Genom sin modell beskriver således Linde de tre arenor, där ett ämnes innehåll behandlas. Han kallar de tre arenorna för formulerings-, transformerings- och realiserings arenan.²⁷

Formuleringsarenan: De ämneskunskaper som ska förmedlas är ett urval av en större mängd kunskap, genom detta urval bestäms vad som ska förmedlas. På denna arena sker en styrning och kontroll av skolämnets innehåll och för dess undervisning. Det finns två olika koder för en stofforganisation, vilka Bernstein kallar dessa *collection code* och *integrative code*.²⁸ *Collection code* står för en separation av ämnen, där lärarna har personligt ansvar för elevernas lärande och ämneskunskaper mäts med kunskapsprov. Lärarna ser sig själva mer som ämnesrepresentanter än pedagoger. Lärarnas egen utbildning ligger till grund för inbördes statusförhållanden, lärarna planerar självständigt sitt arbete och behöver ej samarbeta med andra lärare. I den andra koden *Integrative code* så är det andra helheter än ämnet som håller ihop. Dessa kan vara klassen, lärarlaget eller att lärare samarbetar. Här ser sig lärarna mer som pedagoger. Lärarna måste i lag komma överens och samarbeta och ordningen bestäms av de uppdrag de fått av skolledningen.²⁹

---

²⁶ Göran Linde, *On Curriculum Transformation: Explaining selection of content in teaching* (Uppsala: HLS Förlag, 1993), s 74

²⁷ Göran Linde, *Det ska ni veta!* En introduktion till läroplansteori, 2 uppl. (Danmark, Narayana Press, 2006), s. 5-6

²⁸ Ibid s 38-39

²⁹ Ibid s 39-40

Transformeringsarenan: Anger den arena där lärare tolkar den föreskrivna läroplanen med tillägg och frändrag. Bernstein ser den föreskrivna läroplanen som en av många faktorer som påverkar lärarens transformering av det givna undervisningsinnehållet. Faktorer som påverkar är elever, lärare, skolledare, samt lärarutbildningen, fortbildning och utvärdering. Här bör även räknas föräldrars roll och påverkan. Avvikelser från läroplanens formuleringar kan man se som icke önskvärda händelser.³⁰

Realiseringsarenan: Betyder själva genomförande av läroplanen alltså undervisningen, vilket innebär att lärarna genomför lektionerna och att eleverna deltar och är verksamma under lektionerna. Kommunikation och aktivitet i klassrummet är i centrum för realiseringen. Ramar som påverkar genomförandet är lektionstid, antal elever och ämne.³¹

Jag kommer att använda mig av Göran Lindes tre arenor för att kunna tolka och diskutera studiens resultat. Dessa arenor kommer användas för att tolka och förstå intervjuerna med idrottslärarna: formuleringsarenan där styrdokumentet beskriver vilka kunskapsmål och betygskriterier som gäller,³² transformeringsarenan där lärarna tolkar och konkretiserar läroplanen till ett innehåll samt realiseringsarenan där själva undervisningen bedrivs.³³ Dessa arenor används också för att tolka elevernas svar på enkätundersökningen.

2. Metod

2.1 Val av metod

I min studie har jag i huvudsak använt mig av en kvalitativ metod för att besvara mitt syfte och frågeställningar. Enkätundersökningen med en komplettering av intervjuer ligger till grund för studiens resultat. Enkäten har bestått av både av öppna och slutna frågor. Enkätundersökningen genomfördes som en gruppenkät dvs. den delades ut och samlades in vid ett tillfälle. Fördelen är att man vet vem som svarar och att alternativen inte diskuteras med någon annan, samt att svarsfrekvensen brukar vara hög vid gruppenkäter.³⁴ Vidare fördelar med att genomföra en enkätundersökning är att man kan nå ett stort urval, spritt genom ett stort geografiskt område, och att respondenterna i lugn och ro kan svara på

---

³⁰ Ibid s 48-63

³¹ Ibid s 65- 74

³² Ibid s 56

³³ Ibid s 56

³⁴ Göran Ejlertsson, *Enkäten i praktiken*, En handbok i enkätmetodiken, 2:a uppl., (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 8-10

frågorna.³⁵ Det finns några negativa aspekter med enkäter och det är att respondenten inte har möjlighet att ställa kompletterande frågor, att hon/han kan ha läs och skriv svårigheter. Detta kan leda till bortfall.³⁶ Den kvantitativa forskningen ger oss en mer yttlig information om en större grupp individer och händelser som man sedan kan göra mätbara.³⁷ Kvantitativa metoder är bra att använda när man vill titta på något gemensamt, genomsnittligt och representativt för en population.³⁸ Men kan även användas i ett kvalitativt syfte. Som en komplettering till enkätundersökningen gjordes fyra stycken intervjuer som bestod av ostrukturerade frågor. Trost beskriver detta som att intervjuaren i förväg har läst in sig på ämnet och i förväg har formulerat frågor som man ställer i den ordning som de passar. Man ställer samma huvudfrågor till respektive respondent, men har möjlighet att ställa följdfrågor på ett mer individuellt sätt för att på så sätt få ut mer information av intervjuerna.³⁹ En intervju innebär direktkontakt mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad.⁴⁰

2.2 Urval och bortfall

Studien har genomförts genom ett bekvämlighetsurval, vilket betyder att urvalet bestämdes av praktiska skäl. Riskerna med ett sådant urval är stora då urvalet inte skapades med hjälp av slumpen och stickprovets representativitet kan ifrågasättas.⁴¹ Motivet som ligger till grund för urvalet för den första skolan var att jag till största del har gjort min praktik på skolan dock aldrig varit med på simundervisning. Det öppnade för att undersöka denna skola närmare. Motivet till urvalet av den andra skolan var att jag hade kunskap och kännedom om skolan då jag själv en gång i tiden har gått på skolan, och var intresserad av att undersöka om simundervisningen hade förändrats. Urvalet för enkätundersökningen bestod av 92 elever i årskurs 6.

Urvalet av intervjuerna gjordes utifrån att samtliga idrottslärare som jobbade på skolorna tillfrågades om att delta. Samtliga ställde sig positiva antalet blev fyra stycken. På skola 1 jobbar två idrottslärare varav den ena har hand om idrottsundervisning i årskurs 1-3 och den andra har hand om årskurs 4-6. Även på skola 2 arbetar två idrottslärare den ena har förskolan till och med årskurs 2 och den andra årskurs 3-6. Skolorna som undersöktes låg i en större

---

³⁵ Ibid s 11-13

³⁶ Ibid s 12-13

³⁷ Nathalie Hassmen, Peter Hassmen, *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU idrottsböcker, 2008), s. 85.

³⁸ Ibid, s. 85.

³⁹ Jan Trost, *Kvalitativa Intervjuer*, 3: dje uppl. (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 50-51

⁴⁰ Göran Ejlertsson, *Enkäten i praktiken*, En handbok i enkätmetodik, 2:a uppl., (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 7

⁴¹ Nathalie Hassmen, Peter Hassmen, *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU idrottsböcker, 2008), s. 94

stad och en mindre stad. Invånarantalet i den större staden ligger på ungefär 140 000 och i den mindre staden på 13 000. När det gäller bortfall så brukar en komplicerad datainsamling ge risk för ett större bortfall. När man pratar om externt bortfall avses personer som inte vill eller kan delta i undersökningen.⁴² Alltså eleverna som inte fått tillåtelse från förmyndaren att delta. Av 92 enkäter besvarades 88 stycken. Det externa bortfallet om fyra enkäter berodde på att tre elever ej hade med sig en ifylld samtyckelapp från föräldrarna och fick därför inte delta i enkätundersökningen. Det sista bortfallet på en elev berodde på sjukdom. Eleven ifråga var hemma och sjuk vid tillfället då enkäten fylldes i. Inget internt bortfall uppkom.

2.3 Databearbetning och genomförande

Intervjuerna som gjordes i idrottslärares arbetsrum spelades in på band och har i efterhand transkriberats och bearbetats för att kunna föras in i resultatdelen. Enkäterna har förts in och bearbetats i statistikprogrammet Statistical Package for the Social Science (SPSS). För att få fram svaret på hur många av eleverna som kunde simma innan skolans simundervisning gjordes ett Chi-square test. Där svaren delades upp så att 0-5 år är innan skolan, och 6 år och äldre är efter skolans början.

2.4 Validitet/Reliabilitet

Enligt Trost så kan man särskilja reliabilitet genom fyra komponenter. Kongruens: en likhet mellan frågor som mäter samma sak. Precision: Hänger ihop med hur den som intervjuar registrerar sina svar. Objektivitet: har med olika intervjuare att göra, hur de registrerar sina svar om de gör det likadant blir objektiviteten hög. Konstans: Har med tidsaspekten att göra.⁴³ I vetenskapliga syften är det viktigt att man uppfyller kraven på pålitlighet dvs. reliabiliteten. Det betyder att man ska kunna göra samma sak flera gånger och observera samma sak samt att andra ska kunna göra samma sak.⁴⁴ Metodens noggrannhet och tillförlitligheten i mätningen ligger bl.a. i att samtliga idrottslärare fick samma frågor, samt att alla elever fick samma enkät. Jag fanns på plats för att svara på eventuella frågor.

---

⁴² Nathalie Hassmen, Peter Hassmen, *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU idrottsböcker, 2008), s. 100

⁴³ Jan Trost, *Kvalitativa Intervjuer*, 3: dje uppl. (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 111

⁴⁴ Jan Hartman, *Vetenskapligt tänkande*, Från kunskapsteori till metodteori, 2:a uppl. (Lund, Studentlitteratur, 2004), s. 146

Validitet har med giltigheten att göra, dvs. att enkätfråga säkerställer att frågan mäter det den är avsedd att göra.⁴⁵ För att undvika störande moment kommer enkäten besvaras i deras hemklassrum en trygg miljö för eleverna. Det gjordes även en pilotstudie för att pröva frågorna och svarsalternativen och på så sätt undvika missförstånd. Svarsalternativen skulle vara så enkla som möjligt att fylla i med tanke på åldern på respondenterna.

2.5 Forskningsetisk diskussion

När man planerar en enkätundersökning bör man ta hänsyn till Vetenskapsrådets fyra krav för forskningsetiska principer. Informationskravet: man informerar de personer som ska ingå i enkätundersökningen om dess syfte och att det är frivilligt att delta.⁴⁶ Detta uppfylldes genom det följebrev som har skickats ut till eleverna. Samtyckeskrav: deltagarna har rätt att bestämma över sin medverkan, viktigt att samtycke inhämtas. För barn behövs vårdnadshavarens samtycke.⁴⁷ Samtycke för enkätundersökningen inhämtades av vårdnadshavarna genom det följebrevet där det fanns en ruta att kryssa i samt en rad för underskrift. Konfidentialitetskravet: innebär att enskilda personer inte ska kunna identifieras samt att personuppgifter ska förvaras så obehöriga inte kan komma åt dem.⁴⁸ Kravet uppfylls då inga persondata samlas in och genom att de intervjuade personerna i redigeringen givits figurativa namn. Nyttjandekravet: Uppgifterna som har samlats in får endast utnyttjas för det ändamål som har uppgetts.⁴⁹ Kravet uppfylls då uppgifterna endast kommer att användas utifrån studiens syfte.

3. Resultat

Resultatet redovisas efter studiens syfte och frågeställningar, med vissa underrubriker. Sist redovisas elevernas uppfattningar om sina simkunskaper och skolans simundervisning. Lärare 1 och 2 jobbar på samma skola, och lärare 3 och 4 på samma skola.

---

⁴⁵ Göran Ejlertsson, *Enkäten i praktiken*, En handbok i enkätmetodiken, 2:a uppl., (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 99-102

⁴⁶ Göran Ejlertsson, *Enkäten i praktiken*, En handbok i enkätmetodiken, 2:a uppl., (Lund, Studentlitteratur, 2005), s. 29

⁴⁷ Ibid s 29-30

⁴⁸ Ibid s 30

⁴⁹ Ibid s 30

3.1 Hur organiseras simundervisningen på respektive skola och varför?

Första frågan till idrottslärarna behandlar hur simundervisningen bedrivs och organiseras på respektive skola.

Lärare 1- På skolan så åker årskurs 1 till badhuset var tredje vecka under hela första läsåret och då är det badpersonalen på badhuset som tar hand om dem. Med årskurs 2 och 3 åker idrottsläraren och fritidspedagogen till badhuset 12 gånger per år. Skolan delar in skolåret i tre perioder a 12 veckor så man har simning en hel period 1 gång i veckan. Idrottsläraren är den som har ansvaret för eleverna men får hjälp av badpersonalen, med de elever som har svårigheter att lära sig simma. Eleverna åker buss till badhuset.

Lärare 2- Skolan delar upp läsåret i tre perioder och man har simning en utav dem så det blir 12 stycken lärotillfällen på rad, alltså 1 gång i veckan under en 12 veckors period. Eleverna åker buss från skolan till badhuset, simundervisningen ligger under en idrottstimme så eleverna behöver enligt läraren inte missa någon annan lektion. Läraren undervisar årskurs 4-6, och tar själv hand om undervisningen men har tillgång och hjälp av badhusets personal med de elever som behöver lite extra hjälp.

Lärare 3- På skolan så har förskolan och årskurs 1 ingen simundervisning. För årskurs 2 hyr enligt läraren skolan in simundervisning i en hel termin Då åker eleverna 1 gång i veckan och simmar under hela terminen utöver idrottstimmarna. Eleverna får enligt läraren en ren simskola och simteknik en hel termin på badhuset. Badhusets personal tar hand om undervisningen. Eleverna åker buss ner till badhuset.

Lärare 4- Läraren åker 1 ggr/år till badhuset med eleverna i årskurs 3-6, för att kolla av simkunnigheten. Eleverna cyklar till badhuset med klassläraren.

Andra frågan till idrottslärarna behandlar innehållet i simundervisningen vad finns med och varför?

Lärare 1- *” Jag tittar ju på målen” I årskurs 2 ska eleverna kunna simma 25 meter och i årskurs 3 ska de kunna simma 50 meter varav 25 meter ska vara ryggsim.*”⁵⁰ Under simundervisningen är det fokus på simtekniken det är enligt läraren viktigt att eleverna har en bra simteknik. Läraren jobbar med vattenvana såsom lek till exempel doppboll. Detta för att

---

⁵⁰ Intervju 3/9 2010 med Lärare 1, bandupptagning med utskrifter, *I författarens ägo*

eleverna inte ska känna att de bara simmar fram och tillbaka utan även får möjlighet till andra aktiviteter. I årskurs 2 testar man att hoppa i med flytväst och i årskurs 3 har de klädsim. I årskurs 2 ska man även kunna stå vid kanten och hoppa i vattnet i årskurs 3 ska man stå vid kanten och dyka i. Läraren behandlar även ämnet livräddning samt bad, båt och isvett under lektionerna

Lärare 2- Läraren kollar på målen för årskurs 5 och lägger upp planeringen efter det. Årskurs 6 får sträva efter 7:ans mål. Under de 12 lärotillfällena hinner eleverna enligt läraren med det mesta. Första gångerna lägger läraren fokus på bröst och ryggsim. Eleverna provar på livräddning med boj, de räddar varandra med boj och förlängda armen. I årskurs 6 har eleverna livräddning på ”isflak” inne i badhuset. Läraren kör djupdykning, längddykning och klädsim med alla elever.

Lärare 3- Läraren har ingen ”egen” simundervisning då förskolan och årskurs 1 ej har simning och simundervisningen för årskurs 2 hyr skolan in.

Lärare 4- ” Jag har kollat på målen de ska försöka klara”. Årskurs 3-6 simmar lika långt vilket är 200 meter varav 50 meter på rygg. Eleverna gör även ett livräddningstest, i årskurs 5 och 6 får eleverna hoppa/dyka i efter en docka, prova på att kasta boj. Läraren pratar om hjärt- och lungräddning och att man ska ringa om det händer något. Fri lek för dem som hinner.

3.1.2 Vad är simkunnighet?

Tredje frågan till idrottslärarna behandlar ämnet simkunnighet, vad betyder det för lärarna?

Lärare 1- Enligt läraren handlar det om eleverna hamnar i en nödsituation, där någon behöver hjälp. Ska de kunna hoppa i, simma och hjälpa den personen. Eleverna ska även enligt läraren ha bra simteknik samt kunna simma en längre sträcka.

Lärare 2- Simkunnighet är enligt läraren att kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg, samt vara vattenvana framför allt är det viktigt att ha kunskap om bad, båt isvett.

Lärare 3- Enligt läraren handlar simkunnighet om ” att man i varje fall kan simma 200 meter och det tror jag är för jag är inkörd i SLS men som sagt när det gäller livserfarenhet så tycker

jag att det viktigaste är att man kan ta sig upp till ytan men då ska man ha provat det med kläderna på men man behöver nästan kunna simma 200 meter först”⁵¹

Lärare 4- Läraren tycker att eleverna ska kunna simma 200 meter utan att vila, stanna vid kanten. Att de har kunskap om vad man ska göra om någon behöver hjälp att man inser allvaret. Att eleverna har kunskap om hjärt- och lungräddning.

3.2 När eleverna målet i Lpo94, hur testar man det?

Fjärde frågan till idrottslärarna behandlar om eleverna når upp till målen i Lpo94 för simning i år 5?

Lärare 1- Läraren undervisar bara årskurs 2 och 3 i simning, men har hört att eleverna i årskurs 5 når målen.

Lärare 2- enligt läraren så klarar de elever som har gått på skolan från årskurs 1-6 målen som är uppsatta. Dock har läraren sett att nyinflyttade elever, eller invandrar elever som inte fått någon eller väldigt lite simundervisning haft svårigheter men det har fått extra simundervisning och nått målen.

Lärare 3- Läraren bedriver inte simundervisning dock brukar denne flagga till sin kollega och till föräldrarna om eleverna i årskurs 2 under den inhyrda simundervisningen inte klarar simma 50 meter för då blir det svårt att klara målet i år 5 som är 200 meter

Lärare 4- Enligt läraren når de flesta elever målen. Läraren har väl haft en kanske två elever som inte nått målen, men då har det fått öva simning hemma och sedan visa upp vad de har lärt sig vid ett extra tillfälle.

Femte frågan till idrottslärarna behandlar hur de testar simkunnigheten hos sina elever?

Lärare 1- Under ett av de 12 tillfällena på simundervisningen sker testet för simkunnighet. För årskurs 2 gäller 25 meter och årskurs 3, 50 meter varav 25 meter på rygg. Läraren samt fritidspedagogen håller koll på ungefär 2 elever var. Eftersom simhallen är liten blir det en del väntande för eleverna enligt läraren den gången.

---

⁵¹ Intervju 21/9 2010 med Lärare 3, bandupptagning med utskrifter, *I författarens ägo*

Lärare 2- *"Vi gör eller jag gör så att första gången vi kommer dit så gör vi det här testet och då berättar jag noggrant för dem att det inte är nu vi gör testet eller vi gör testet men för att de ska få känna hur långt det är att simma"*⁵² Enligt läraren görs det riktiga testet sista gången av de 12 gångerna. Läraren får hjälp av badpersonalen med att pricka av på en lista vilka som kan eller inte kan och behöver mer hjälp. Läraren är noga med att eleverna inte sätter ner några fötter eller vilar, 3-4 stycken elever åt kör åt gången.

Lärare 3- Läraren har ingen simundervisning så gör heller inga tester på simkunnigheten.

Lärare 4- Läraren och klassläraren står vid kanten och låter några elever åt gången hoppa i och simma sina 200 meter varav 50 meter på rygg. De prickar sedan av eleverna på klasslistan för att hålla koll på vilka som klarade och vilka elever som behöver träna.

3.2.1 Hur pratar man om bad, båt och isvett på skolorna?

Sjätte frågan till idrottslärarna behandlar kunskaper om bad, båt och isvett

Lärare 1- Badvett pratar läraren om i simhallen under simlektionerna. Läraren har information på lappar, barnen sitter i små grupper 3 och 3 och läser och försöker svara på frågor, som de sedan tillsammans går igenom. Detta gäller för både årskurs 2 och 3, dock ska årskurs 3 även skriva hemma lite om vad badvett är för något. Båtvett går läraren egentligen bara igenom lite allmänt om vad som gäller. När det gäller isvett spelar enligt läraren, denne och fritidspedagogen upp en sketch för eleverna utifrån olika påståenden som sedan diskuteras. Årskurs 2 och 3 har islivräddning på "flak" i badhuset. I anslutning till skridskoåkningen har läraren lånat isdubbar och barnen har fått öva med isdubbar på isen.

Lärare 2- *"Jag har teorilektioner med dem som behandlar ämnet"* Läraren visar filmer som behandlar bad, båt och isvett. Sedan när de är nere i badhuset och gör "flaket" så ställer läraren frågor och pratar om hur man ska göra om man hamnar i en nödsituation. Läraren har inga skriftliga prov. Tankar finns att göra som lärarens kollega och låna in isdubbar och låta eleverna få öva på is under skridskolektionerna.

Lärare 3- *"Jag brukar någon gång per termin prata om bad, båt och isvett"* *"SLS har små broschyrer som handlar om badvett, isvett och lite första hjälpen också och dom är jätte bra dom*

---

⁵² Intervju 3/9 2010 med Lärare 2, bandupptagning med utskrift, I författarens ägo

*passar väldigt bra för de yngre åldrarna*⁵³ I broschyrerna finns enligt läraren små berättelser, lite fakta och frågor som läraren går igenom. Läraren nämner också att under simundervisningen i årskurs 2 så går badpersonalen igenom dessa saker också så det får det i två varianter.

Lärare 4- Läraren har hittills inte behandlat ämnet, men har planer på att lägga in det i utbildningen. ” *Vi har precis fått lite ny utrustning så vi kan köra lite PowerPoint nere i idrottshallen det känns som det har varit ett projekt att ta sig till nå sal innan för att köra teori och så men nu*⁵⁴

3.3 Uppfattningar om simning/ simundervisningen och dess betydelse

Sjunde frågan till idrottslärarna behandlar betydelsen av simundervisningen i skolan. Är den viktig?

Lärare 1- ”*den är ju jätteviktig, den är, alla elever ska ha den möjligheten att kunna lära sig att simma*” De elever som inte kan simma erbjuds enligt läraren att följa med en annan årskurs under en annan period. Läraren har även kontakt med föräldrarna så att de hjälper till.

Lärare 2 ” *Den har ju en jättestor betydelse ju äh simningen är ju ett av de viktigaste att de lär sig*” De elever som inte kan simma erbjuds enligt läraren extra simundervisning till exempel att simma med både årskurs 3a, b eller med en annan årskurs vid en annan period. Läraren håller kontakt med föräldrarna så de vet hur det går för deras barn.

Lärare 3- ” *Ja tycker ju att den är jätteviktig om du menar betydelse i form att det är en livräddande livsviktigt kunskap så tycker jag att det är enormt viktigt att alla får gå den*” Läraren har ingen extra simundervisning då läraren inte har ”egen” simundervisning men det noteras vilka elever som kan simma eller inte simma efter simundervisningen i årskurs 2.

Lärare 4- ” *Jag tycker att det är jätteviktigt jag menar att vill dom bara åka ner till vattnet här och bada med en kompis så känner man ju som förälder tryggheten om mitt barn kan simma, och som jag sa tidigare världens billigaste livförsäkring*” De elever som inte klarar ”provet” erbjuds en extra chans på våren eller att vara med en annan årskurs. Skolan erbjuder även barnen att själva

---

⁵³ Intervju 21/9 2010 med Lärare 3, bandupptagning med utskrifter, *I författarens ägo*

⁵⁴ Intervju 21/9 2010 med Lärare 4, bandupptagning med utskrifter, *I författarens ägo*

träna hemma och sedan visa upp färdigheten. Läraren tar kontakt med föräldrarna direkt efter simprovet så de vet hur deras barn ligger till.

Åttonde frågan till idrottslärarna behandlar ansvar, vems ansvar är det att barnen är simkunniga?

Lärare 1- Enligt läraren är det föräldrarnas ansvar. Skolan erbjuder simundervisning men om eleverna inte vill måste ju föräldrarna hjälpa till annars når ju eleverna inte målen.

Lärare 2- Läraren menar att skolan tar ju sitt ansvar genom att erbjuda simundervisning och försöker lära de elever som annars inte skulle ha möjligheten. Men tycker det ligger på föräldrarnas ansvar om deras barn kan simma eller inte.

Lärare 3- *” tycker ju jag egentligen att det är föräldrarnas ansvar alla borde redan kunna simma när de kommer till skolan men det kan man ju lugnt konstatera att så är det ju inte ”*⁵⁵

Lärare 4- *”Det ligger i läroplanen att vi ska lära eleverna att simma, vi gör vad vi kan”* Skolan erbjuder ju ”simundervisning”. Men enligt läraren det är upp till föräldrarna om deras barn kan simma eller inte, man får trycka på att det är viktigt så de sätter barnen i simskola.

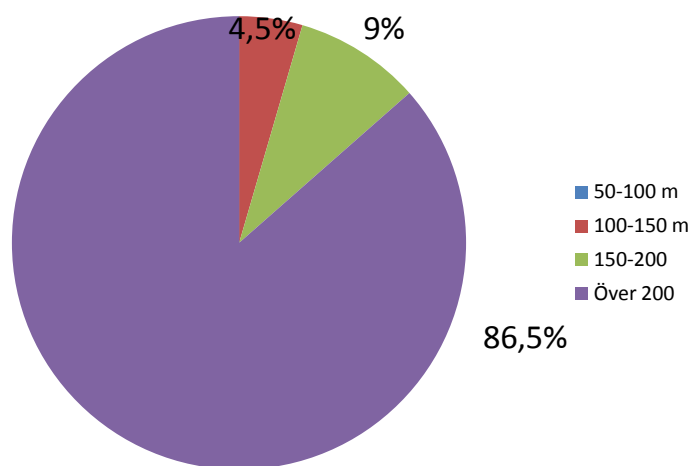
---

⁵⁵ Intervju 21/9 2010 med Lärare 3, bandupptagning med utskrift, I författarens ägo

Nedan redovisar jag resultatet av enkätundersökningen som gjordes med eleverna. Alltså det är elevernas svar, tankar och uppfattningar om skolans simundervisning.

3.4 Elevernas uppfattningar om sina simkunskaper och skolans simundervisning

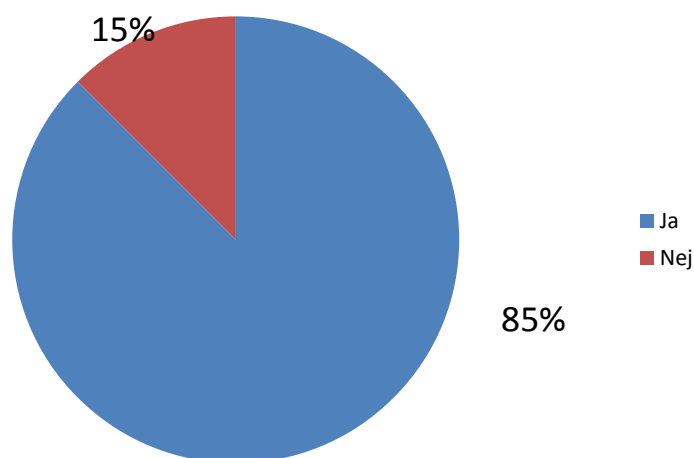
Hur långt kan eleverna simma?

Figur 1 – Hur långt kan eleverna simma enligt dem själva.

Enligt intervjuerna med lärarna ovan så var det i stort sett 100 % av eleverna som nådde upp till målet i Lpo94 om att kunna simma 200 meter varav 50 meter på rygg. Men enligt figuren ovan så är det 86,5% (n=76) av eleverna som anser att de kan simma över 200 meter och därmed klara testet. 9 % (n=8) tycker att de klarar mellan 150-200 meter, här skulle möjligen några av dem också klara provet. Det intressanta är resterande 4,5 % (n=4) som bara anser sig kunna simma 100-150 meter, dvs. dessa elever skulle inte nå upp till målen som finns.

Bad, båt och isvett kunskaper

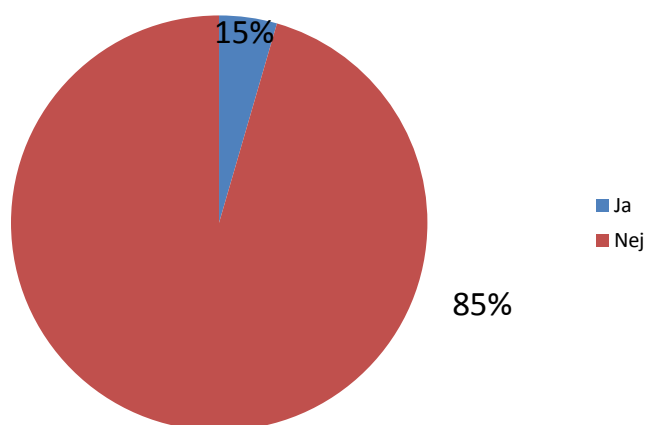

Figur 2- Har eleverna fått information om bad, båt och isvett.

Enligt figuren ovan så har 85 % (n=75) av eleverna fått information om bad, båt och isvett, 15 % (n=13) av eleverna säger att de inte har fått information om ämnet.

Enligt lärarna på den ena skolan så pratar och diskuterar de ämnet från årskurs 2 till årskurs 6 och på den andra skolan från förskolan till årskurs 2.

Extra simundervisning

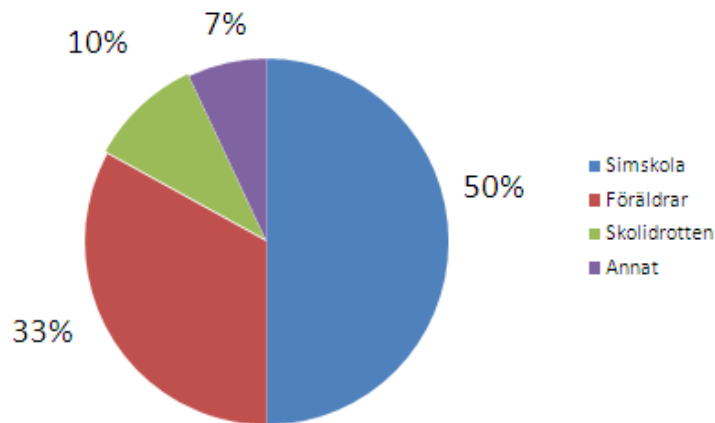

Figur 3- Hur många av eleverna behövde extra simundervisning.

Figuren ovan talar sitt tydliga språk, 85 % (n=75) av eleverna har inte behövt ta del av den extra simundervisning som båda skolorna på varsitt håll har erbjudit. Det tyder på en god

simförmåga hos eleverna. De resterande 13 eleverna har deltagit i extra simundervisning på något sätt.

Hur lärde sig eleverna att simma?

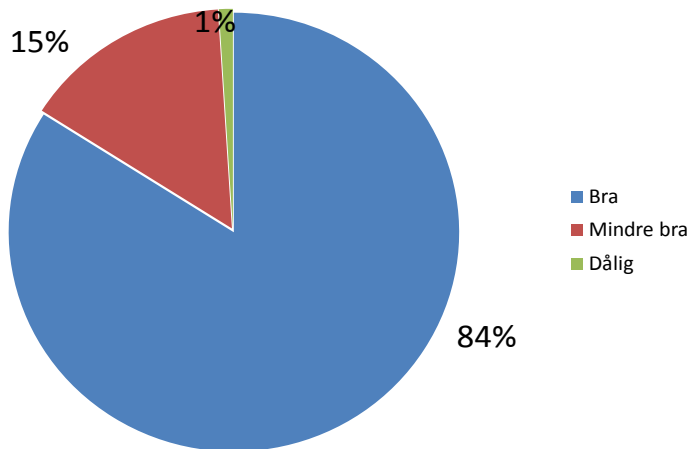

Figur 4- Hur eleverna lärde sig att simma.

Figuren ovan beskriver hur många procent av eleverna som lärde sig att simma på simskola, med hjälp av föräldrarna, på idrotten i skolan eller på annat sätt. 50 % (n=44) lärde sig att simma på simskola, medan bara 10 % (n=9) lärde sig simma med hjälp av skolans simundervisning.

Undersökningen visar att 48 % (n=42) av eleverna kunde simma innan man började skolan och resterande 52 % (n=46) lärde sig simma när man börjat skolan, med hjälp av simskola, föräldrar och skolans simundervisning.

Vad tyckte eleverna om simundervisningen?

Figur 5 – Hur bra var simundervisningen enligt eleverna.

Det kan man utläsa i figur 5 ovan är att 84 % (n=74) av eleverna är nöjda med den simundervisning som det erbjuds från skolan. Endast 1 % (n=1) tycker att simundervisningen är dålig. Dock finns det ändå saker som eleverna skulle vilja förbättra om de fick välja själva. Här kommer några av de svar jag fick på frågan om något och isådana fall vad kunde förbättras med skolans simundervisning. Här följer citat från eleverna om vad som kunde förbättras:

”Längre lektioner och mer tid till dusch”

”Läraren visar mer hur man ska göra”

”Lite mer fritt bad ”

”Mer visning om simning”

”Mer roliga saker så simning blir kul”

”Mer fritt tråkigt annars”

”Mer dykning å lek på djupa”

”Mer uppmärksamhet till dem som inte kan simma”

”Mer olika aktiviteter”

”Mer rolig tid så det blir kul att lära sig”

”Längre tid i badhuset”

”Nya livräddningssaker inte samma hela tiden”

”Mer tid i mellan djup pool”

”Att de som kan simma ska få fördjupning”

”Mer teknik inom ryggsim plus crawl och fjärl”

4. Diskussion

Syfte och frågeställningar: Studiens syfte har varit att beskriva och jämföra simundervisning i skolår 6. Ytterligare ett syfte har varit att undersöka, elevers uppfattning om sina simkunskaper och skolans simundervisning.

Frågeställningar:

1. Hur organiseras simundervisningen på respektive skola?
2. Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5?
3. Vilken uppfattning har eleverna om sin egen simkunskap?
4. Vilken uppfattning har elever om skolans simundervisning?

Utifrån Lindes modell har jag tolkat svaren både från enkätundersökningen och intervjuerna. Modellen har hjälpt mig att på ett analytiskt plan förstå hur eleverna och idrottslärarna har tänkt när det gäller simundervisningen och vikten av den. Det framträder ett tydligt glapp mellan samordning av förväntningar, ambition och krav som riktlinje.

Med hjälp av modellen går det att problematisera simning som ämnesinnehåll på de tre arenorna. Först beskrivs ett givet mål, sedan tolkar idrottslärarna läroplanen och genomför sin undervisning. Målen är uppsatta och styr upplägget av hur kunskapen ska förmedlas och genomföras med eleverna. En skola, valde att fokusera mer på målen men inte riktigt på hur eleverna ska ta sig dit. Den andra skolan har lagt upp en progression utifrån vilka mål som så småningom ska uppnås. Vad man kan se är ju att båda skolorna har fokuserat på uppnåendemålen, men inte vidareutvecklat mål i någon särskild undervisningsform utöver de givna målen. Uppnående målen är den kunskap de har valt ut och gjort till fokus.

4.1 Resultatdiskussion

4.1.1 Hur organiseras simundervisningen på respektive skola

Jag blev förvånad över resultatet på denna frågeställning. Att det kan skilja så mycket på simundervisningen. På den ena skolan så prioriterar man verkligen simningen då man under en 12 veckors period åker 1 gång i veckan och detta gäller för alla elever i årskurs 1 till och med årskurs 6. På 12 veckor hinner eleverna verkligen få chansen att lära sig simma, livrädda och ha roligt under tiden. På den skolan ges eleverna chansen att få fördjupade kunskaper inom simning då de erbjuds detta varje år. Det vore ett önsketänkande att alla skolor i Sverige kunde erbjuda eleverna det. Att lära sig simma ska få ta den tid det behöver men också att

man har roligt under tiden. På den andra skolan så tycker idrottslärarna också att det är viktigt att kunna simma. Men deras simundervisning skiljer sig markant från den första skolan, här köper skolan in simundervisning i en termin för eleverna i årskurs 2. Alltså i årskurs 1 erbjuds ingen simundervisning. Eleverna i årskurs 3-6 åker sedan en gång om året för att egentligen testa om de kan simma eller inte. Jag skulle kanske egentligen inte kalla det simundervisning utan mer simprov en gång om året för att se så eleverna kan simma och kommer nå upp till målen i årskurs 5. Skolorna genomför simundervisningen olika och om man tänker på realiseringsarenan där det är just genomförandet av läroplanen som är i fokus kan detta diskuteras. Linde förklarar ju att det är i denna arena undervisningen görs, men undervisar verkligen skolan som bara har simprov, är det undervisning eller ett tillfälle för eleverna att visa kunskap på? Jag tycker det är en chans för eleverna att visa kunskap på, men de visar ju inte upp kunskap förvärvad under lärarens undervisning, då läraren inte har simundervisning i den bemärkelsen. Dock kan läraren bedöma eleverna, och ge ett omdöme: - Ja du kan simma, eller nej du måste öva mer. Jag blev nyfiken på varför denna skola inte erbjuder mer simundervisning, så jag ställde en följdfråga under intervjun med lärare 3 och fick detta som svar. Varför det inte erbjuds mer simning på skolan har två förklaringar. Den första är tradition, förr hade man simundervisning från årskurs 1 och uppåt men alla elever kunde redan simma innan de började skolan. Då tyckte skolan att man kunde spara pengar på det och göra annat istället och ändrade upplägget till hur det ser ut i dag. Men idag kan inte alla barn simma innan man börjar skolan. Den andra anledningen är resurser, nu finns inte pengar för att utöka simundervisningen även om man skulle vilja. Hur gör man då som idrottslärare, man har goda intentioner men kommer ändå inte kunna undervisa på det sätt man själv tycker är optimalt.

4.1.2 Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5

Båda skolorna, följer riktlinjerna och håller koll på om deras elever når målen för simning i årskurs 5. Under provtillfället får några elever åt gången hoppa i bassängen och simma sina längder och prickas av. Å ena sidan på den ena skolan finns bara en bassäng tillgänglig så det blir väntetid under provtillfället, men å andra sidan är det den skola som har simundervisning 12 gånger per år. Den andra skolan har fördel att dit de åker för ”simprovet” är en stor simhall med många banor att simma i och då kan enligt lärare 4 de elever som inte gör simprovet leka fritt. Detta underlättar för de elever som tycker att det är jobbigt att ha publik vid sidan och

det vore optimalt enligt mig om det gick att ha det så för alla. Men man får anpassa undervisningen till hur simhallen ser ut. Eleverna ska även ges kunskaper om bad, båt och isvett och kunna hantera nödsituationer vid vatten. Detta görs också på båda skolorna med helt annorlunda. På den ena skolan får årskurs 2 undervisning i detta genom att simskoleläraren som köps in av skolan hanterar detta, repeteras sedan av idrottsläraren i årskurs 2. För årskurs 3-6 på samma skola ges ingen ny eller kompletterande information utan man förlitar sig mer på att eleverna kommer ihåg. Finns tid över den gången som man är i badhuset tas ämnet upp men inga teorilektioner ges för tillfället. På den andra skolan får eleverna information och kunskap om ämnet från årskurs 2 till och med att man slutar på skolan i årskurs 6. De elever som inte fått kunskap om ämnet kan ha varit de som var nyinflytande efter årskurs 2. Egentligen så har ju lärarna genom att beskriva hur simundervisningen ser ut, beskrivit hur de kontrollerar målen snarare än att ur ett didaktiskt perspektiv precisera och prata om simundervisningen. Det nämns under alla fyra intervjuerna väldigt lite om undervisningen och hur man tänker kring progression etc.

4.1.3 Vilken uppfattning har eleverna till sin egen simning och simundervisningen

Eleverna på båda skolorna är nöjda med den simundervisning som deras skola erbjuder. Det finns dock förslag på hur simundervisning skulle kunna bli bättre och mer rolig. Jag tror att eleverna på den skola som bara erbjuder simning en gång om året är nöjda för det vet inget annat. Eleverna på den andra skolan är nöjda men skulle vilja göra lite annorlunda saker från år till år. Min uppfattning här är att de inte vet om hur bra de faktiskt har det. Som tidigare forskning och historia visar så leder simkunnighet till ökad säkerhet i vattnet. Detta har nog fastnat hos många elever för det är väl medvetna om hur långt de kan simma och om de har fått kunskaper om nödsituationer i vattnet, bad, båt och isvett. Tror också att föräldrarna själva vill att barnen ska kunna simma då 50 % av eleverna redan kunde simma innan de började skolan och dess simundervisning.

Även lärarna tycker att simundervisningen i skolan är viktig och erbjuder därför extra undervisning till de elever som är i behov av det. Men alla fyra idrottslärare tycker att det ligger på föräldrarnas ansvar att barnen ska lära sig simma. Lpo94 tar upp ”att skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för

utbildning”⁵⁶ Jag tycker att det bör vara samarbete mellan båda parterna, där skolan gör allt de kan men om det inte skulle räcka så bör föräldrarna hjälpa till. Jag önskar att simning och simundervisning åter igen får en framträdande roll i läroplanen.

4.2 Metod diskussion

Jag valde att använda mig av en kvantitativ undersökningsmetod, kompletterat med en intervjustudie för att besvara studiens syfte och frågeställningar. Genom enkätundersökningen nådde jag en större population och fick på så sätt fram en beskrivning från respondenterna. Nackdelen med enkätundersökningen var att jag inte kunde ställa följdfrågor på svaren. När jag gått igenom svaren, skulle jag i efterhand ha velat välja ut ett par elever från varje skola och ställt följdfrågor och gått in lite mer på djupet.

Det var väldigt viktigt och intressant att komplettera enkätundersökningen från eleverna med mer djupgående intervjuer med idrottslärarna på skolorna. Där hade jag förutbestämda frågor men kunde, beroende på hur svaren kom eller vad de svarade, ställa följdfrågor och få mer utförande svar. Det var även viktigt för mig att intervjua samtliga idrottslärare på skolorna för att få en bakgrund till hur simundervisningen bedrevs på skolan.

4.3 Avslutande diskussion

Det som jag tyckte var både svårt och intressant var hur lite forskning det är gjort på simning och simundervisning i skolan. Att det var svårt underlättade inte för mig då man vill ha forskning att luta sig tillbaka på när man undersöker något. Skolverket har i två stora undersökningar haft med simning som en fråga och den visar på hur viktigt det är att vi som kommande idrottslärare verkligen följer kursplanen och hjälper våra elever att nå upp till målen. I bakgrunden beskrivs också statistik på drunkningsolyckor och att många olyckor kan förhindras med bättre simkunnighet. Redan tidigt av 1917- talet beskrivs vikten av simkunnighet och hur man skulle undervisa i skolan på bästa sätt. Att man då i Lpo 94 tog bort beskrivningar av hur målen ska uppnås är under all kritik och en miss. Skolverket påpekar att målen bara kan uppnås med regelbunden simundervisning och övning. Det är också skolans ansvar att alla barn i skolan ska lära sig att simma oavsett vem som håller i

---

⁵⁶ *Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo94: Lpf94*, Utbildningsdep., Stockholm, 1994

simundervisningen.⁵⁷ Varför arbetar inte skolan mer aktivt med simundervisning än man gör idag? Det är klart att tillgång till simhallar, tid, resurser mm spelar in. Men jag tror även att det behövs mer forskning om simning och simundervisning och dess positiva effekter för att få igång en diskussion om ämnesinnehållet i den simundervisning som ges till eleverna. Simning och simundervisning ska vara kul, och en aktivitet där alla ska kunna lära sig mer oberoende av nivå. En självklarhet för att stimulera fortsatt lärande för framtidens barn.

4.4 Vidare forskning

Jag skulle vilja undersöka fler skolor i ett större geografiskt område och få chansen att jämföra deras simundervisning. Dessutom vore det intressant att göra en intervjustudie med rektorer om varför simundervisningen ser ut som den gör på deras skolor, och om det ser möjlighet att förbättra den (idet fall detta skulle behövas). Jag skulle även vilja göra intervjuer med en del av de elever som svarar på enkäten för att få mer djupgående svar.

Det som jag har kommit på i efterhand och som hade varit väldigt intressant att undersöka är om idrottslärarna själva deltagit i simundervisning under sin skoltid och hur såg den i så fall såg ut. Detta för att se om deras erfarenheter på något sätt speglar av sig på den simundervisning som de själva erbjuder. Min reflektion uppstår efter att samtliga idrottslärare angav att de i grund och botten tyckte att det var föräldrarnas ansvar att eleverna lärde sig simma.

---

⁵⁷ Eva Kraepelien-Strid, "Simkunnighet är viktigt", eller?, i *Idrottsdidaktiska utmaningar*, Håkan Larsson & Jane Meckbach, (Stockholm, Lieber AB, 2007), s. 164-175

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

Källor som finns i privat ägo: Undervisningsmaterial Kompendium: Skolans Framväxt utdrag ur Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94

Muntliga källor:

I författarens ägo

Bandupptagning

Intervju 3/9 2010 med Lärare 1

Intervju 3/9 2010 med Lärare 2

Intervju 21/9 2010 med Lärare 3

Intervju 21/9 2010 med Lärare 4

Tryckta och elektroniska källor:

Ejlertsson, Göran, *Enkäten i praktiken, En handbok i enkätmetodik*, 2:a uppl., (Lund, Studentlitteratur, 2005)

Hartman, Jan, *Vetenskapligt tänkande, Från kunskapsteori till metodteori*, 2:a uppl. (Lund, Studentlitteratur, 2004)

Hassmen, Nathalie, Hassmen, Peter, *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder* (SISU idrottsböcker, 2008)

Kraepelien- Strid, Eva, ”Simkunnighet är viktigt, eller?”, i *Idrottsdidaktiska utmaningar*, Red Håkan Larsson & Jane Meckbach, (Stockholm, Liber AB, 2007),

Linde, Göran, *On Curriculum Transformation: Explaining selection of content in teaching* (diss. Uppsala: HLS Förlag, 1993)

Linde, Göran, *Det ska ni veta! En introduktion till läroplansteori*, 2 uppl. (Danmark, Narayana Press, 2006)

Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna: Lpo94: Lpf94, Utbildningsdep., Stockholm, 1994

Möller, Hugo, *Simundervisningens Metodik*: För Sveriges skolor, 2.uppl (Stockholm: P. A Norstedt & Söners förlag, 1917)

Skolverket Kursplaner och betygskriterier

<http://www.skolverket.se/sb/d/2386/a/16138/func/kursplan/id/3872/titleId/IDH1010%20-%20Idrott%20och%20h%E4lsa> (Acc 14/10-10)

Skolverket, Nationella Utvärderingen av grundskolan 2003, Idrott och Hälsa, Rapport 253-2005, Stockholm: Skolverket

Skolverket, *Tillsyn av simkunnighet och förmåga att hantera nödsituationer vid vatten*, Rapport 2004-06-10 Dnr 2003:3260, Stockholm: Skolverket

Svenska Livräddningssällskapet, *SLS 100 år Jubileumsbok 1898 – 1998* (Karlstad, Värmlandstryck, 1998)

Svenska Livräddningssällskapet Statistik-allmänt

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap/fakta-och-statistik/fakta.aspx> (Acc 1/9-10)

Svenska Livräddningssällskapet Drunkningsstatistik

<http://www.svenskalivraddningssallskapet.se/vattenkunskap/fakta-och-statistik/drunkningsstatistik.aspx> (Acc 1/9-10)

Terjestam, Yvonne, ”Säkerhet i vatten, *Intervjuer med grundskoleelever och deras föräldrar.*” (FoU rapport 2003),

Tolgfors, Börje, *Modern simundervisning*, 10:nde.uppl. (Borås: Centraltryckeriet AB, 1977)

Torlakovic, Aldvin, ”The effects of intensive learning the basic elements of swimming within the frame of ex-curriculum activities upon the elementary school children”, *Homo Sporticus*, (2009:2)

Trost, Jan, *Kvalitativa Intervjuer*, 3: dje uppl. (Lund, Studentlitteratur, 2005)

WHO, "Facts about injuries, drowning"

http://www.who.int/violence_injury_prevention/publications/other_injury/en/drowning_factsheet.pdf (Acc 18/9-10)

Bilaga 1

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

Syfte och frågeställningar: Studiens syfte har varit att beskriva och jämföra simundervisning i skolår 6. Ytterligare ett syfte har varit att undersöka, elevers uppfattning om sina simkunskaper och skolans simundervisning.

Frågeställningar:

1. Hur organiseras simundervisningen på respektive skola?
2. Hur kontrollerar lärarna att eleverna når upp till målen inom simning i årskurs 5?
3. Vilken uppfattning har eleverna om sin egen simkunskap?
4. Vilken uppfattning har elever om skolans simundervisning?

Vilka sökord har du använt?

Swimming in school, swimming and education, teaching swimming, swimming and children, swimming, simundervisning, simundervisning i skolan, simkunnighet, uppnående mål i årskurs 5 och simning

Var har du sökt?

GIH:s bibliotekskatalog, gamla uppsatser, Pubmed, ERIC, Sportdiscus, Journal of Sports Science, google

Sökningar som gav relevant resultat

Sportdiscus- The effects of intensive learning.....

Kommentarer Det var svårt att hitta relevanta artiklar då det inte gjorts så mycket forskning inom simning. Samt att jag redan innan visste några sidor som kunde hjälpa mig såsom SLS, Skolverket, WHO

Förfrågan om samtycke till deltagande i enkätundersökning

Hej,

Mitt namn är Linda Atler. Jag läser min sista termin på GIH (Gymnastik och idrottshögskolan) i Stockholm och håller för närvarande på med min magisteruppsats.

Uppsatsen är en studie om simundervisningen i skolan, och består av en enkät till elever i skolår 6 samt intervjuer med idrottslärarna på skolorna.

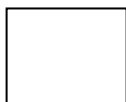
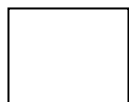
Enkäten består av 7 frågor som handlar om barnens simkunskaper, t.ex. hur gammal var du när du lärde dig simma mm.

Intervjufrågorna till idrottslärarna handlar om hur de bedriver simundervisningen på respektive skola.

Enkäterna kommer att vara anonyma, dvs. inga namnuppgifter kommer samlas in. Vid databearbetningen behandlas resultaten konfidentiellt och ingen individ kommer att kunna skiljas ut.

Jag vill med detta brev få ditt/ert samtycke till er sons/dotters barns medverkan i enkätundersökningen. Det är frivilligt att ställa upp på enkätundersökningen och eleven har rätt att när som helst avbryta sin medverkan.

Om du/ni har några frågor, hör av er till undertecknad.

Ja mitt barn får delta i enkätundersökningen   Nej mitt barn får inte delta i enkätundersökningen

---

Målsmans underskrift

Stad och datum

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar Linda Atler, 0702758253, fruit99@hotmail.com

Enkät undersökning: simning

Besvara följande frågor genom att markera med kryss eller skriva på linjerna.

Fråga 1: Hur gammal var du när du lärde dig att simma? _____

Fråga 2: Hur lärde du dig att simma?

- På simskola
- Med föräldrar
- På idrotten i skolan
- På annat sätt _____

Fråga 3: Vad tyckte du om simundervisningen i skolan?

- Bra
- Mindre bra
- Dålig

Fråga 4: Om något vad kunde förbättras med simundervisningen på skolan? _____

Fråga 5: Hur långt kan du simma?

- 50-100 m
- 100-150 m
- 150-200 m
- Över 200 m

Fråga 6: Har du fått ta del av extra simundervisning från skolan vid behov?

- Ja
- Nej

Fråga 7: Har ni pratat om bad, båt och isvett under idrottslektionerna?

- Ja
- Nej

Tack för din medverkan!

Intervju frågor

1. Hur bedriver ni simundervisningen på er skola?
  - När, hur många tillfällen per termin?, Hur gör man med varje årskurs
  - Var, finns det en simhall här i närheten, transport, resurser från skolan
  - Hur, vilket innehåll i undervisningen finns med och varför just det?
2. Vilken betydelse tycker du att simundervisningen i skolan har?
3. Anser du att det är ditt ansvar att lära barnen att simma, om inte vems ansvar är det?
  - Samarbete med föräldrarna t.ex. info om simskolor
4. Vad är simkunnighet för dig?
5. När eleverna upp till målet satt i Lpo för simning i årskurs 5? Hur testar ni det?
6. Hur testar ni simkunnighet samt behandlar ämnet bad, båt och isvett?